

Paardenbloem, óók zo'n onbekende bekende.

Wanneer mijn kleinkinderen bloemen plukken voor mij, is dit bijna altijd de paardenbloem. De enige variatie is de lengte van de steel. Ik krijg ze ook zonder steel, maar ben met allemaal blij. Het scheelt natuurlijk dat ze in onze tuin volop voor handen zijn.

De paardenbloem is eigenlijk gewoner dan gewoon, maar het blijkt echter een heel interessant plantje te zijn. Paardenbloemen hebben een rozet met grote veerdelige bladeren, een onvertakte bladloze stengel en een bloemhoofdje, met daarop honderden lintbloemen. In april kunnen ze hele weilanden geel kleuren. Zijn naam is trouwens puur willekeurig in 1906 gekozen uit een heleboel streekgebonden namen. Het is dus niet zo dat paarden dol zijn op deze bloemetjes. En ook dat geel kleuren van die weilanden zie je steeds minder en niemand schijnt dat erg te vinden. De bedreigingen komen van ontwatering, bemesting en maaibeheer. De paardenbloem komt van oorsprong voor in Afrika, Azië en Europa en is door toedoen van de mens over veel andere plaatsen verspreid. Het is zelf ook een meester-overlever. Hij groeit overal: tussen stoeptegels, op bouwterreinen, in

bermen en op andere plaatsen waar de meeste planten afhaken. Die levenslust valt

misschien niet op als hij in je gazon staat, maar de paardenbloem is al gesignaleerd hoog in de Andes en net boven de Zuidpool, waar verder niks wil groeien. Tot zover niks nieuws.

Oppervlakkig gezien zien al die paardenbloemen er hetzelfde uit, maar er zijn allerlei subtiele verschillen. In Nederland alleen al zijn er zeker 250 verschillende soorten te vinden voor de kenners, wereldwijd duizenden. Waarom zoveel soorten? Dat komt doordat veel paardenbloemsoorten zich ongeslachtelijk voortplanten. En dat komt weer, omdat de eicel in de stamper bevrucht wordt, een verschijnsel dat agospermie of apomixis genoemd wordt. De nakomelingen zijn dus echte klonen van de moederplant. Heel soms gebeurt dit niet en dat

leidt dan meteen tot een nieuwe microsoort. Het zou kunnen dat je in je eigen tuin al meerdere microsoorten vind. Waarschijnlijk is deze maagdelijke wijze van voortplanten ontstaan in zeer koude milieus, waar geen insecten voorkomen. En dan moet je als paardenbloem iets anders verzinnen om te overleven. Gek genoeg geldt dit voor

paardenbloemen boven de grote rivieren van ons land. Beneden de rivieren doen de paardenbloemen juist wel aan seks.

Paardenbloemen zijn een belangrijke bron van nectar voor vlinders. Ze bloeien al in maart en april, als er nog niet zo heel veel planten in bloei staan. In deze periode worden vlinders wakker uit hun winterslaap en na een lange winter hebben ze honger.. Om diezelfde reden is een bloeiende paardenbloem ook voor bijen en andere insecten belangrijk. Naast nectarbron is die namelijk ook leverancier van veel stuifmeel. Op paardenbloemen komen meer dan 138 wilde bijensoorten af, maar ook veel andere insecten! Voor

weidevogels zijn deze planten ook belangrijk: omdat er zoveel insecten op de bloemen afkomen, hebben de kuikens toegang tot voedsel op snavelhoogte. De bloemen worden gegeten door ganzen en fazanten. Putters en groenlingen eten de zaadjes. Hazen, konijnen en slakken doen zich tegoed aan de blaadjes. Insecten eten van de nectar en de pollen en leggen hun eitjes op de bladeren. En doordat de paardenbloem vrijwel het hele jaar door bloeit, ook in de herfst en de winter, vinden ook late of juist erg vroege hommels er dan voedsel. Ook de mens maakt al eeuwenlang gebruik van de paardenbloem. Een papje of thee getrokken van bloemhoofdjes werkt vocht afdrijvend. Ook werden met name de blaadjes gegeten. De oudere bladeren zijn nogal bitter. De jonge bladeren, nog ongetand, zijn het lekkerst en dan vooral de bladeren die onder de molshopen groeien, vandaar de volksnaam 'molsla'. De melk uit de steel zou gebruikt kunnen worden bij puistjes.

En die pluistjes? De meeste landen binnen tien meter, maar een enkeling zweeft toch zo'n acht kilometer weg. Blaas je ze allemaal tegelijk weg? Dan ben je een mazzelaar en mag je een wens doen.

Toch jammer dat er zo weinig aandacht is voor de paardenbloem. Of nog erger dat deze door zoveel mensen als een probleem wordt ervaren. Maar misschien gaan we in de toekomst toch anders tegen paardenbloemen aankijken en zien we straks hele akkers vol met paardenbloemen. In de lange penwortels zit namelijk latex en dat zou op termijn banden van natuurrubber en synthetische rubber kunnen vervangen. Voor natuurrubber worden regenwouden gekapt en synthetische rubber wordt gemaakt van aardolie. Deze bronnen raken op. Misschien rijden we in de toekomst dus wel op banden van paardenbloemwortels. Om meer aandacht voor deze bloem te krijgen, is er sinds enkele jaren een Internationale dag van de paardenbloem, dat is de laatste zondag van april.

Ria Smits